

RUT

Mayo

Yorem Nokpo

Instituto Lingüístico de Verano, A. C.

Todas las ilustraciones son propiedad de Sweet Publishing (<http://sweetpublishing.com>) y son usadas con el permiso correspondiente.

Licencia Creative Commons (Reconocimiento-NoComercialSinObraDerivada 4.0 Unported)

- Compartir — Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra.
- Reconocimiento — Debe reconocer los créditos de la obra.
- No comercial — No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas — No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada.

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Primera edición 2018 1C

Segunda impresión 2020 1C

© Liga Bíblica Internacional

Tercera impresión 2023 1C

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuarta impresión

Rut

en mayo

mfy 26-038 5C

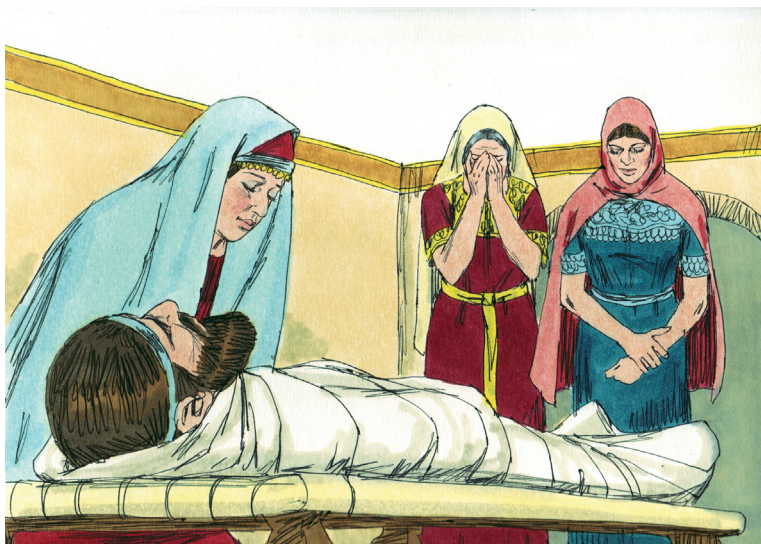
©2026 Instituto Lingüístico de Verano, A. C.

RUT

Elimelec juka ä famiilia Moabbiu bichaa ä nuk siika

1 1 Jume taahuarimpo jume kóba
yoiyöturim Israelpo nésahueyo,
jueecimpo täyahuame, yun tebaa aikay jum
buiapo. Juäri bechïbo senu oü ä joa tösika

Belén pueblo Judaa buiära bétana huéeka jum Moab buiärapo jóatek, ä jubimaki entok jume guoi ä üusimmaki. **2** Jüri oü Elimelec ti téhuaakay, ä jubi éntok Noemí ti téhuaakay. Jume ä üusihuam éntok Majlon entok Quelión tim téhuaakay, entokim efrateomtukai Belénpom yeu yoremtulatukay, jum Judaa buiärapo, huanärim Moab buiärapo yajaka, jumürim jóateka áma taahuak.

3 Të Elimelec, Noemíita kuna muukuk, huanäi Noemí áapola taahuak jume ä guoi asoammaki. **4** Bempo éntok jaamuchim

Moabiitamim juubek. Huepülaka Orfa ti téhuaakai senu éntok Rut. Huanärim Moabpom guojmamni huásuktiriampom áma jóuhuak. **5** Të chúkula jü Majlón entok jü Quelión kechim kokkok. Huanäi, Noemí áapola taahuak, kaa kunaka entok kaa asoaka.

Noemí entok Rut Judaahuim nottek

6 Moabpo aneka, Noemí juka ä buiära Diosta tü eerita at chupäu jüneriaaka entok juka tebaata beja lütekähui. Huanäi

Moabpo yeu sim báreka ëiak jume guoi ä jakarayimmaki. **7** Jume baij jaamuchim jum bem jóakäipom yeu sajjak, huanärim böota nükak notti báreka jum Judaa buïarau bíchaa. **8** Të Noemí jume guoi ä jakarayimmeu ínel jiahuak:

—Chë türi eiyyey jum enchim áye jóau notteko, Jü Señor enchim nak jiokoleka enchim binnake, enchim ítom bíchaka bénasi jume enchim kuunam entok neechi. **9** Huanäi jü Señor enchim aníanake jábem enchim jupnakëu enchimmeu bittuaka.

Huanäi Noemí am besiitok sim báreka, të bempom tüisim buantaytek:

10 —Ëe —tim áu jiahuak—, ítapote émomak kat báare em pueblohui.

11 Të Noemí ínel am yommiak:

—¿Jatchiakasem ínomak kat báare?

¿Jachu ínapo juchi ára usi oohuim jipunake jábem enchim jubnakëhui? **12** Ëe, in asoam, enchim achayim jóahuem notte. Ínapone beja jamyöla juchi kuna bechïbo. Entok ï tukaarit nee kunako entok usi oohuim nee asoako, të, ¿huanäisu? **13** ¿Jachem kaa kuna eiyeey am bobit báreka am yötuu tajti, am kuna báreka?

14 Bempo éntok juchi buantaytek huanäi Orfa ä asu besiitoka siikak, të Rut Noemíitat kutti chätuk.

15 —Juyú —ti áu jiahuak jü Noemí—, jü em concuña ä pueblou nottek entok ä diosimmehui. Émpo áamakë hueiye.

16 Të Rut ínel ä yommiak:

—Kátë nee enchi tösim sáuhue entok in

pueblou notti sáhue. Em huëu bichaane, émomak huée báare; entok jak em jóakäpone émomak jóanake. Em pueblo in pueblotunake, em Dios in Diostunake. **17** Em mukukäpone muk báare, jumürine ino mäa ia. ¡Eläpo jü Señor bette nokta ínot chúpánake, áapola nee enchi tö siiko, kaa mukiata bechibo enchine tö siiko!

18 Noemí juka Rutta tua áamak ä huee barëu bíchaka, beja kaachin áu jiahuak.

19 Junëli náhuichikam juka böota nüka Beleniu bem yajáu tajti. Huanäi pueblou

am kimuko sime jume pueblopo jome emom náu tojaj:

—¿Jachu kaa jü Noemí? —tim nátemajei jume jaamuchim.

20 —Kátem nee Noemí ti tettehua —áapo ínel am yommiak—. Inëlem nee téhua ëni Maara, Bueituk Dios tua uttiakame chiburay in jiapsi tápuniaak. **21** Imine yeu siika mámam tápunim huériaka, të jü Señor kayta in mámampo huériaka nee nottituak. ¿Jachiakasu júntukem Noemí ti nee téhuaana, jü Señor tua uttiakame nee bejreka hueiye entok jiokot nee íno bittua?

22 Junëli jü Noemí Moab bétana nottek Ruttamaki, jü ä jakarayi moabitatamaki. Beleniu am yajako, jü cebada beja toboktia baahuay.

Rut Boozta huásapo tekipanuay

2 1 Belempe yoreme joakay rikotaka entok tüisi täyahuaka Booz ti téhuaaka Elimelec ä huahuajekay, jü Noemíita kuuna.

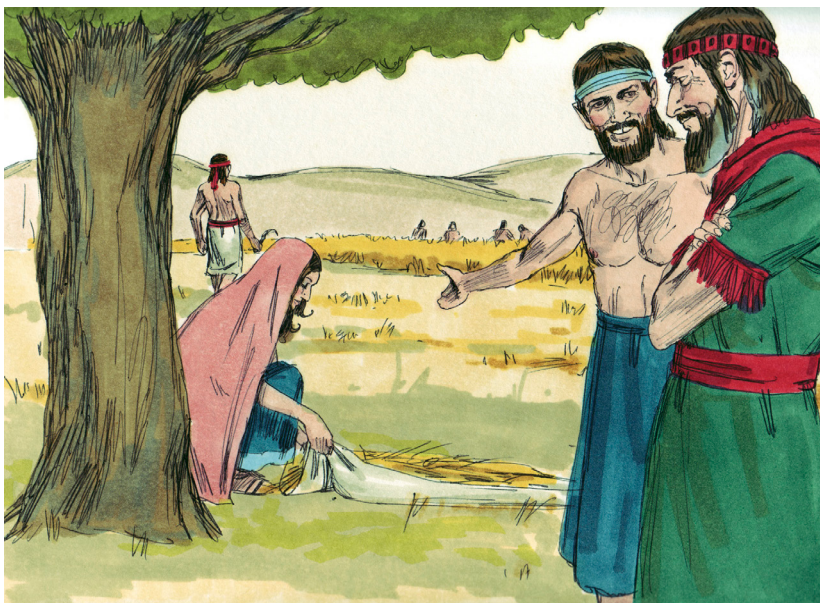
2 Sejtul taahuaripo Rut jü moabiita Noemíitau júnel jiahuak:

—Nechë áman huasa echíu huéetua jamak jábe tü jiapsekame nee áma jume moha báchiakame nee púatuanake jume kaa nühuakame.

Noemí ä yommiak:

—Türi, in asoa, amanë ára hueiye.

3 Junëli beja Rut yeu siika tirijko moham púaseka jume etta tóboktiame sáuku, yántelaka Boozta etta tóboktiaü yepsak,

jü ä asëbua, Elimelecta huahuaji huajpo.

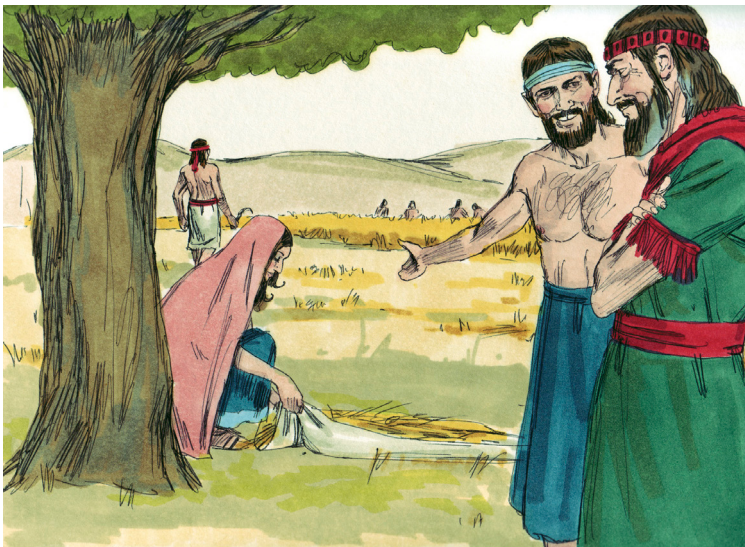
4 Áma ä anéisu, Booz áma yepsak Belén
bétana huanäi jume etta tóboktiame
tebotuak:

—¡Jü Señor enchimmaktunake! —ti
ámeu jiahuak.

—¡Jü Señor al-leehuamta enchi maknake!
Tim ä yommiak jume etta tóboktiame.

5 Huanäi jü Booz juka ä móoromatau
nátemajek:

—¿Jábesa jü ili jammut in bichähui?
¿Jábesä ä attiak juka ili jamutta?

6 Huanäi jü móoroma áma sayhuame ä yommiak:

—Ikäi jámut moabiitata Noemí ä nüpak Moab buiära bétana. **7** Kethueytana ínou nookak báchiata púa báreka tekipanuame etta tóboktiame sáuku. Imi yepsaka naateka tepa éaka tekipanua, chutchubala jiba ili jimyoyorisime jum ili jekkaapo.

8 Booz Ruttáu rukteka ínel áu jiahuak:

—Nechë jikkaja, in maala. Imire ítomak taahua imire ä púuhua jukä báchiata katë sekäna bichaa sisíme. Imi ili jaamuchim in huajpo tekipanuammakë chäka jibë

kaa mekkë huerama. **9** Ámechë suuhua jakun huajpo jume tirijkom chuktiäka am tekipanuäpo huanäre áme sáú hueiye. Jume yorememne tejhuasuk enchi am yöri sáhueka. Entokë bay mukëtek, baa jëyëe jume pozopo bem yeu huikrimpo.

10 Huanäi jü Rut buíapo huetchek tüisi ä baysáhueka:

—¿Jitasune buére yaala ínapo uttesi enchi ikäi ínou yaanakë bechïbo? —ä temajek—. Ínapo kia senu, kaa im jometaka äbo yebijla.

11 —Jeehui, bejane jüneiya —ti ä yommiak jü Booz—; entokne ket jüneiya simeta jita enchi yaalatukähui jü em aasuta bechivo em kuna mukuk naateka. Jamaktukë juka em atchay entok em aye tösiika entok juka buiära em yeu tomtekäpo huanäre imi jóatek tokti kaabeta em täyäpo. **12** Áapo, jü Señor Israelpo Dios, ä uttiaraa hétuk emo jinëuseka enchi yebijläu, áapo enchi ä bejtuanake jukäi buéresi jita em yaakähui.

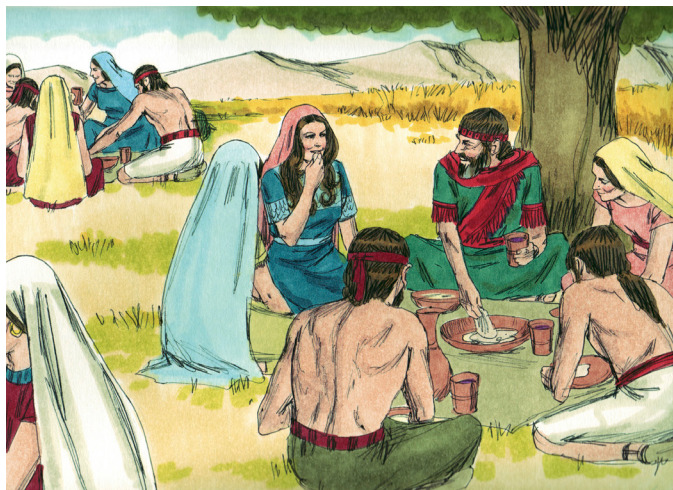
13 Huanäi áapo jü Rut ä yommiak:

—Jamak júnene jiba junëli tülisi émou huennake, señor. Empë utteehumta nee makkak tüisi yore nakhumta bénasi ínou nokaka, kanne émou tekivanuaka june ím ane jiöbe.

14 Chúkula beja jibuahuä horapo Booz ä núnnuk:

—Äbë hueeka imi jibua emoë miika, jume em paanimë vinagrepo kómonia.

Junëli beja jü Rut jume tekivanualeeromak yejtek, Booz éntok báchi sakta ä miikak, simeta ä büa barëu beekik büaka entok aú yeu bëka junne.

15 Rutta juchi tekipanua taytek bujam ä púa tayteko, huanäi Booz jume tekipanagerom sauhuek:

—Akem ä tojja eläposu jume bújam kee jee chuktiahuäpo júne am núnake, kátem ä taktiria. **16** Ö, chë junne akem am ponna huate manoojom ili kaa mekkem áu am huötia kíalem junakteka kömam tabbe. ¡Eläpo am núnake kátem ä taktiria!

17 Junëli beja Rut sime táapo am nuka jume cebaadam huanäi, chúkula beja am chichíhueka juka senu canastapo tápunim áma tütek. **18** Huanäi am nuk siika

pueblou bichaa huanäi juka ä aasuta am bittuak. Ket sakta ä makkak juka áu yeu bëkamta jum büahuampo.

19 —¿Jakusë sime ikäy báchiata nüka ëni? —ti ä nátemaek jü Noemí—. ¿Jakusë tekipanuak? ¡Áapo jü Señor ä tü eäu ä miknake juka enchi aníakamta!

Huanäi beja ä ettejhuariak juka ä aasu juka yoremta hétana. Jume cebaadam ä púakäpo. Junel áu jiahuak:

—Jü yoreme in áu tekipanuakähui ëni Booz ti téhuak.

20 Jü Noemí ä jakarayebau ínel jiahuak:

—¡Jü Señor áapo ä tü eäu ä miknake!
Tühuata ítou joohua kaa ítou jibba huä
em kuna mukilatau ketchi, áaporik bénasi
itom aníaka. Ikäi yorem Tate katte mekka ä
huahuaiek, entok áapo ajäria itom famiiliata
aníanakeme.

21 Huanäi Rut júnel áu jiahuak:

—Booz éntok ket juchi nee notti sauhue
entok jume ä tekipanualeerommak, nee
tahu sauhue etta tóboktiahuäu núkisi.

22 Noemí ínel jiahuak:

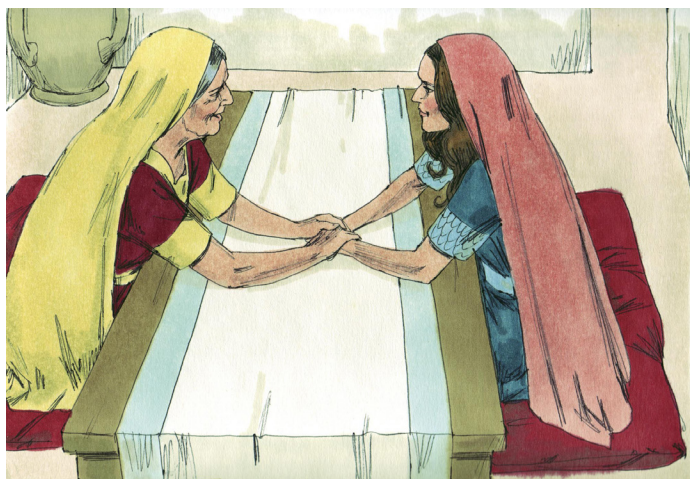
—¡Tepa uttesi türi! Akë ä yauhua in asoa,
juka émou ä nokakähui. Jamut bememmakë
áma taahua juka etta tóboktihuäu núkisi.
Sekäna huajpom muksi enchi binnake, të
áaporimakë chë tülisi annake.

23 Júneli beja jü Rut áma tekipanua
jaamuchimmak Boozta huajpo báchiata
púuhuak jaamuchimmaki jume tirijkom
tóboktiahuäu tajti, tebujriata naateyo.
Sime huamëi taahuarimmet ä aasumak
jóakay.

Rut etta tóboktiahuäpo

3 1 Noemí Ruttáu júnel jiahua:
 —In asoa, jibatua beja türi ínapo
 jóata enchi in jariurianakë bechïbo jak em
 yanti jóanakëpo em attiata jipureka em
 annakë bechïbo. 2 Booz kaa mekka ítou
 huahuaji entok áapo tüisi ítou bicha kaa
 bettek jiapsek, bejë ä bitcha kaachin éaka
 enchi áma báchiata púatuak jume huate
 usim tekipanuäpo. Áapo én iä tukarit juka
 báchia chichiürita huijtíanake jum erapo.
 3 Bejë ä bitcha, ínapone enchi tejhuanake

jita em yaanakëhui. Úbäe, jita tuülisi jubakë émot huattia, entok chë ili áma turikë sánkote chë ili émou türik. Huanäre áma kom hueiye jum etta tóboktiahüä huasáhui të kátë Boozta enchi bittua ál-la chúkula ä jïbuasuko entok jita ä jïsuko bejja. 4 Tüisë at suuhua jak ä bötenakëhui; huanäre beja áu ruktinake, entokë ä huokim étapoka áu bötenake. Huanäi áapo enchi tejhuanake jita enchi yaanakëhui.

5 —Símeta nee em yaa sahueüne yaanake —ti ä yommiak jü Rut.

6 Junëli beja huäri tukaarit huasáu kom siika tirijko erahui ä aseka ä tejhuakäpo

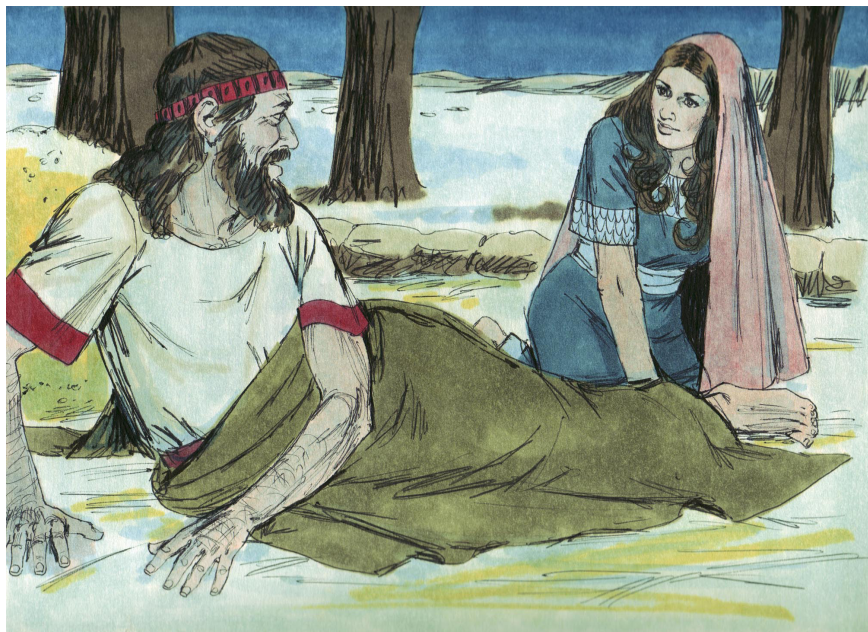
áman aayuk. **7** Chúkula Booz jǐbuasuka entok jita jǐsuka al-liaka tahuaka, tirijko móchala náu orekäpo huaytana bötek huanäi kotchok. Huanäi jü Rut éhuil áu ruktek, kaa teuchä huokim ä étaporiaka áma bötek. **8** Tukaa násuk

huey, beja jü Booz bussak huanäi kuaktek. Huanäi guomtek, jjamutta tiaka ä guokpo bökamta!

9 —¿Jábesäe? —ti ä nátemajek.

—Ínapone jü Rut, émou tekipanuame —ti ä yommiak áapo—. Em jíniamë íno beppa jimma émposu ajäriataka jü huahuaïjria ára in famiilia anianakeme.

10 —¡Jü Señor áapo enchi aníanake in maala! —ti tëka jü Booz—, jü tü jiapsi émot bittu ëni jü bat huemta beppa, bueituk katë jábe usi jübua yötumta järiak, poloobeta ö chë ricota. **11** En al-la, in maala, kátë jitat obisi eiya. Ínapone sîmeta juka áma bëyemtane yaanake, bueituk sîme jü pueblo jüneiya enchi türi jamuttukähui. **12** Lútulay jiöbe juka em famiilia in am aníanakë bétana, të senu huahuaijria chë kaa mekka huahuaijria íno beppa aane. **13** Imirë taahua

en iä tukaariachi, yoko kethueytane ínapo áamak ettejoanake. Áaporik enchi ä anía báreyo, türi; eläpo enchi jubnake. Të áaporik kaa áma yumayo, ¡huanäi al-la tüa lutüriapo juka Señor Diosta jiapsä bénasi, ínapo jü enchi aníanakeme! En éntokë bötée yoko tajti.

14 Huanäi jü Rut bötek Boozta guokpo matchúu núkisi, huanäi tüisi kethuey yejtek, ketune ili kutkuako. Kee jee jábeta emo täyayo; bueítuk Booz júnel jáulatukay:

—Kaabe ikäi jünerianake, jamutta imi erapo anakä bétana etta tóboktiahuäpo.

15 Huanäi Booz sep júnel áu jiahua:

—Jume em mantomë äbo huéria huanäre am béraktia.

Huanäi áapo cebaadam áma ä töriak jachinaik veinte kiilom, huanäi jöot áacham óreka júnel ä púaktituak. Chúkula áapo pueblou nottek.

16 Juka Rutta ä aasuta anëu ä notteko, Noemí ä temajek:

—¿Jachisu yeu siika, in asoäla?

Rut juka Noemíita ettejhuariak:

—Simeta juka Boozta ä bechïbo ä yaakähui. **17** Entok ket ínel áu jiahua:

—Imëi cebaadam ket nee makka jibatuam veinte kiilom. Entok ket ínel ínou jiahuak: “Kátë kaita en mámampo huériaka áu yebijnake em aasutau.”

18 Huanäi Noemí júnel áu jiahuak:

—Boobichaë, in asoa, itom jüniäu tajti jachin yeu ä huéenakëhui. Bueïtuk jü yoreme kaa jimyorenake kaa juka sïme ikäi asuntota chúpilata ä bichäu núkisi.

Booz Rutta juubek

4 **1** Booz jum buére joära puertau siika huanäi ámanï yéjtek. Huämi horapo, áma huám siika jü ä aníanakeme huä ä huahuaji Boozta aahuähui, huanäi ä nunnuk:

—Jälai, äbë sika, imï yejte. Émomakne ettejhua báare.

Huanärim náu jootek. **2** Huanäi jü Booz guoj mamni líiderim pueblopo joomem nunnuk huämi áma am joote sáhueka tejtiguompo bénasi. **3** Huanäi Booz jü

famiiliata huahuaji am aníanakemtau ínel jiahuak:

—Émpo juka Noemíita täya, Moab bétana yebijlata. İri juka Elimelecta, ítom

huahuaij buiata nenki bárë. 4 Ínapo émou nok báreka éela jamak júne ä buíata jinnu báreka eiya émpo júnel eäteko. Akë ä huaatiäteko juka buíata, akë ä jinnu ëni imëi oohuim bichäpo tejtihuomtaka am tahuanakë bechïbo. Të émpo kaa ä huaatiäteko ikäi buiata, nechë jüneetua én seepi, bueituk, émo sáu ínapone ket kaa

mekka huahuaijria ä jinnu bechibo
juka buíata.

Jü yoreme ä yommiaka ínel jiahua:

—Türi, ínapone ä jinnunake.

5 Huanäi Booz júnel áu jiahuak:

—Türi junëli, émpo juka Noemíita buíata
jinnukäteko, Rutta ket juppo yumalatunake,
juka moabiita jókoptulata. Junëli ayuko áapo
asoanake huanäi jume ä kuuna mukilata
téhuam huérianake junëli jü buía jiba
famiiliapo tahuanake.

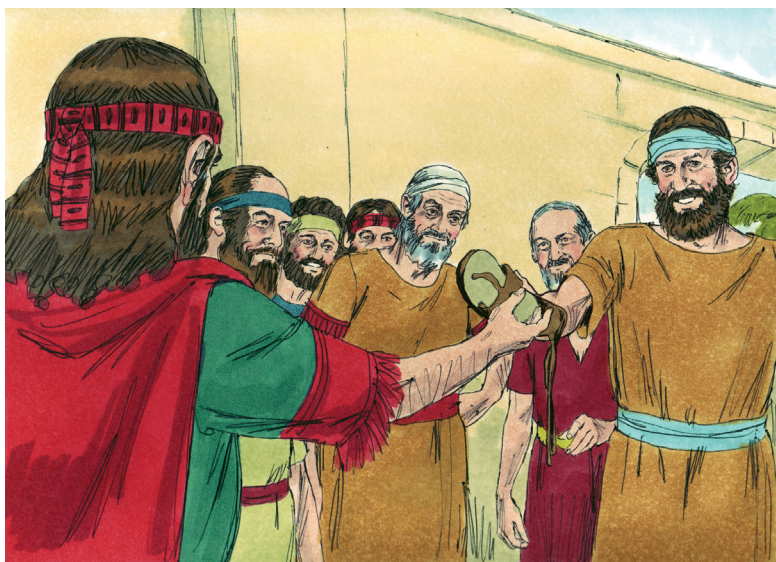
6 —Junëli ä huéenakeyo karane ä
jinnunake juka buíata —ti ä yommiak jü

huahuaijria jinëuleero— bueituk jü in
attiakäu júne ket koloptisu áu náyotenake.
Empë ä jinnu juka buíata; in lutüriata nüka
ínapo kara ä jinnu.

7 Junaköi jumëi tahuarimmet inëli
hueiyei jum Israelpo, jábe junne jita attika
täbuikuu nenkipo ä toij barëtek, ä berä
bócham yéchaka täbuikuu am buijnake
irituk ä bejre joohua, juka täbuikuu
jita makhuäpo. Síme pueblota bichäpo.

8 Huanäi jü senu jinëulero famiiliapo
joome berä bócham áu ühuaka jü Booztau,
ínel jiahuak:

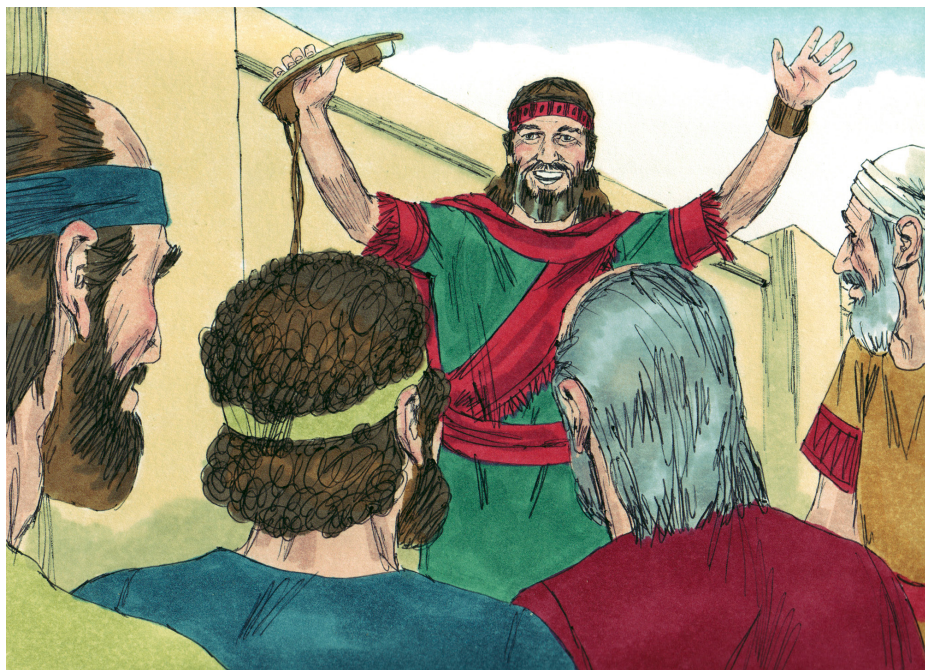
—Empë ä jinnu juka buíata.

9 Huanäi Booz jume yóyöturimmeu júnel jiahua entok jume áa chikola anëmmehui:

—Emem tejtiguom en iä taahuarit nee ä jinnukä bétana jü Noemíitahui, sïmeta juka Elimelecta, Quelión entok Mahlóna attiakähui. **10** Entok ket chikti buíamak juka Ruttane ket attiaka taahuak, jü Moabpo jokoptulata jü Mahlóna bétana. In jubitaka taahuak, junëli ayuka áapo asoanake ä kuna mukukamta téhuam bat bicha hueenakë bechïbo, huanärim imï attiarita jipunake, jum pueblo libro téhuam jïjiojtehuäpo jakum yeu am tomtekähui ä huahuajim buíapo, ëni sïme emëe testiguom.

11 Huanäi jume yoiyöturim entok sïme gente jum áma kikkimuhuäpo anëihuim, ínëlim ä yommiak:

—¡Ítapote testiguom! ¡Eläpo jü Señor jukäi jamutta em joapo annakemta yun ä asoanakëhui Raquel entok Leata bénasi

ä yaanake, jumëi bétana sime jü Israelpo
 Nación ámet yeu sákala! Eläpë yun
 buéresi jita jipunake sime efraateom násuk
 Belemo éntokë tüisi täyana. **12** Eläpo
 jü Señor yun émot ára yeu tomtinakeme
 enchi miknake ïri ili jamutta huämi,
 eläpom бүrutunake jume itom bat kat-riam
 bénasi, Fares, jü Tamarta asoa entok Judá.

Jü Boozta bétana yeu tomtilame

13 Junëli beja Booz juka Rutta ä jóau nüpak huanäi ä juubek. Huanäi beja áamak böteka, jü Señor sep abe asoaka yeu ä simtuak, huanäi usi öuta ä asoatuak. **14** Huanäi jume jaamuchim pueblopo joome, Noemíitahuim júnel jiahuak:

—¡Señor uttesi yörisi maachi, juka huepül em aníanakemta enchi miikak, jü en famiilia bechíbo! Eläpo iri usi tüisi täyana jum Israelpo. **15** Eläpo áapo jübua yötusi enchi ériatuanake, entok en jamyölaatuk enchi suaayanake. ¡Bueïtuk áaporik jü em jakaraye ä asoak jü enchi nákeme entok guoy búsan em usim beppa júne enchi nakke!

16 Huanäi jü Noemí juka usita nüka ä tahuit kutti ä ibaktiak huanäi ä asoakamta bénasi ä suaayak. **17** Jume áa naapo joakame júnel jiahuay:

—¡En beja jü Noemí juchi bénasi ili usita jipure!

Huanärim Obed ti ä téhuak. Áapo yötuk huanäi Isaíta üusek jü David éntok ä tatiitakay juka Obedta.

18 Ìri júnel jü registro jachin yeu
tomtisimeka yeu sákariam Farestachi:

Juka Faresta Hezron ä áchayekay.

19 Hezronta éntok Ram ä áchayekay.

Ram éntok Aminadab ä áchayekay.

20 Aminadabta éntok Naason äáchayekay.

Nasonta éntok Salmón ä áchayekay.

21 Salmonta éntok jü Booz ä áchayekay.

Boozta éntok Obed ä áchayekay.

22 Obedta éntok Isaí ä áchayekay.

Isaíta éntok David ä áchayekay.